

Er is geen mens die de tong kan temmen

Ik tel tot tien: het negende gebod

Jacobus 3:1-18

We kunnen prachtige dingen doen met onze woorden: de ander bemoedigen, elkaar het goede wensen, een compliment geven. Liefhebben met woorden is dat. Het negende gebod laat ons echter ook de andere kant zien: we gebruiken onze tong om kwaad te spreken, te liegen, te schelden, te roddelen, te manipuleren, verdeeldheid te zaaien, andermans woorden te verdraaien, te veroordelen. Er zijn ook aardig wat gezegden in onze taal over de tong: 'over de tong gaan', 'het hart op de tong hebben', 'kwade tongen beweren', 'een tong als een scheermes', 'je tong wel kunnen afbijten'.

Tem je tong?

Jakobus spreekt in zijn brief uitgebreid over de tong. Toen ik jaren geleden ook preekte over het negende gebod koos ik als thema voor de preek: 'Tem je tong'. Dat klinkt mooi, maar staat wel haaks op wat Jakobus zegt (3:8): 'er is geen mens die de tong kan temmen'. We struikelen hierin allemaal. Dat moet eerst tot ons doordringen. Jakobus is vrij helder over onze onvolmaaktheid als het gaat om ons spreken. Hij laat aan de hand van drie beelden zien hoe groot de invloed is van iets kleins kan zijn: 1. het bit in de mond van een paard, 2. het kleine roer van een reusachtig schip, 3. een kleine vlam die een enorme bosbrand veroorzaakt. Jakobus is tegelijk ook heel duidelijk over de enorme kracht van het kwaad als het gaat om onze tong: 'een vlam, een wereld van onrecht, een onberekenbaar kwaad, vol venijn' (3:6,8).

Duivelswerk

In de Heidelbergse Catechismus klinkt een echo van Jakobus als daar 'alle liegen en bedriegen als echt duivelswerk' (Zondag 43) wordt aangeduid. 'Vuur uit de Gehenna' (3:6). Het gaat hier ten diepste over waarheid en leugen. We moeten ons realiseren dat Jezus ('ik ben de waarheid') zelf dit zegt: 'Uw vader is de duivel, en u doet maar al te graag wat uw vader wil. Hij is vanaf het begin een moordenaar geweest. Hij hoort niet bij de waarheid, omdat er geen waarheid in hem is. Wanneer hij liegt, spreekt hij zoals hij is: een aartsleugenaar, de vader van de leugen' (Johannes 8:44). Dit klinkt mee als we Jakobus

horen zeggen: 'Met onze tong vervloeken we mensen die God heeft geschapen als zijn evenbeeld' (3:9). Zeker, we zegenen met onze tong ook onze Heer en Vader (3:9), maar Jakobus wil ons niet een houding van 'het kan vriezen en het kan dooiën' aanreiken in de zin van: de ene keer gaat het wel goed (zegenen) en de andere keer niet (vervloeken). En dat we dus maar wat beter ons best moeten doen (dat is moralisme). Nee, het probleem gaat heel diep, en dus moet de oplossing (verlossing) ook op een dieper niveau worden gezocht.

De bron en de boom

De beelden van de bron en de boom helpen ons op weg (3:11-12). Het gaat erom dat we putten uit een gezonde bron, dat we als een boom zijn die wortelt waar water stroomt en die zo vrucht kan dragen (Psalm 1). Daarom moeten we ook verder lezen in vers 13-18. Daar gaat het over deugden als wijsheid, verstandigheid, zachtmoedigheid. Die staan tegenover bittere jaloezie en egoïsme die te maken hebben met demonische wijsheid. 'Waar jaloezie en egoïsme heersen, vieren wanorde en allerlei kwaad hoogtij' (3:16). Waardoor wordt jouw hart beheerst?

Vredestichters

Jakobus haalt ons dus weg bij de mogelijkheid van het temmen van je tong en brengt ons naar het hart als de vindplaats van de wijsheid van boven die zuiver, vredelievend, mild en meegaand is. Laat in je hart de vrede van Christus wonen! Dát is de weg die door de Geest leidt tot gehoorzaamheid aan het negende gebod.

**Van alles waarover je waakt,
waak vooral over je hart,
het is de bron van je leven.
Neem nooit leugens in de mond,
laat geen bedrog over je lippen komen.
Je moet elk mens recht in de ogen kunnen zien,
nooit je ogen hoeven neerslaan.
Spreuken 4:23-25**

Heidelbergse Catechismus

Wat eist God in het negende gebod? Dat ik tegen niemand een vals getuigenis afleg, niemands woorden verdraai en geen kwaadspreker of lasteraar ben. Dat ik ook niemand lichtvaardig en onverhoord veroordeel of help veroordelen. Maar dat ik alle liegen en bedriegen als echt duivelswerk vermijd, als ik tenminste de zware toorn van God niet op mij laden wil. Verder dat ik in rechtszaken en in alle handelingen de waarheid liefheb, oprecht spreek en belijd en ook de eer en goede naam van mijn naaste zoveel ik kan verdedig en bevorder.

Voor een geloofsgesprek

1. Wijs momenten aan waarop jij te maken had met roddel en kwaadsprekerij. Wat gebeurde er?
2. Herken je wat Jakobus zegt: 'Er is geen mens die de tong kan temmen'?
3. Zie jij leugen en bedrog (en kwaadsprekerij en roddel) ook als echt duivelswerk?
4. Wie is jouw naaste?
5. Hoe wijst Jakobus 3:13-18 je de weg als het gaat om je spreken?
6. Wat leer je van Spreuken 4:23-25?

Websites

www.josdouma.nl
www.mijnpreekplek.wordpress.com
www.plantagekerk.nl
www.ikteltottien.wordpress.com

